MOERDIJK

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder(s)	wethouder G.J.M. Blom
Datum commissiebehandeling	27 maart 2025
Datum raadsbehandeling	16 april 2025
Zaaknummer	1511480
Onderwerp	Herziening energieprogramma Moerdijk

Voorgesteld besluit
Het Energieprogramma Moerdijk, inclusief uitvoeringsagenda 2025-2029 vast te stellen.

Publiekssamenvatting
In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) en het Nationale Klimaatakkoord (2019) zijn afspraken gemaakt om klimaatverandering tegen te gaan. Dit heeft in Nederland geleid tot de Klimaatwet. In 2030 moet Nederland 55% minder broeikasgassen uitstoten vergeleken met 1990. Het streven is zelfs 60% vermindering. In 2050 wil Nederland klimaatneutraal zijn. De energietransitie draagt hier in belangrijke mate aan bij. De ambitie voor de gemeente is dat we onze bijdrage willen leveren om ons energiesysteem in 2050 klimaatneutraal te krijgen. In 2021 heeft de gemeente daar de eerste aanzet toe gezet door het Energieprogramma Moerdijk (versie 0.9) vast te stellen.
De afgelopen jaren zijn er veel (technologische) ontwikkelingen geweest, denk aan de netcongestie, en ook het landelijke beleidskader is flink veranderd. Dit maakt aanpassen van het energieprogramma van Moerdijk noodzakelijk. In deze herziende versie van het Energieprogramma onderscheiden we dezelfde vijf sectoren als voorheen: Gebouwde omgeving, Elektriciteit, Industrie, Landbouw & landgebruik en Mobiliteit. Per sector is de huidige situatie beschreven alsook de opgave voor de toekomst, en voor elke sector zijn concrete acties benoemd in een uitvoeringsagenda.
De energietransitie vraagt om flexibiliteit en adaptief vermogen vanwege de snelle veranderingen. Samen met de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden gebruiken we dit energieprogramma als aanjager om de energietransitie de komende jaren inhoudelijk verder vorm te geven.

Inleiding
In de begroting 2024 is aangekondigd om het Energieprogramma uit 2021 te herzien naar aanleiding van de snelle veranderingen op energiegebied. Deze herziening legt onze veranderde visie en ambitie ten aanzien van de energietransitie vast. We doen dit in lijn met de inhoudelijke ontwikkeling van de Regionale Energiestrategie (nu: Regionaal Plan Energiesysteem West-Brabant in Balans (RPE)).
In ons Energieprogramma geeft de visie op het toekomstig energiesysteem samen met de aangescherpte leidende principes een kader waarmee we de energietransitie in alle sectoren, samen met de partners, inhoudelijk vormgeven. In de uitvoeringsagenda worden de benodigde concrete acties uitgewerkt, geprioriteerd en in de tijd geprogrammeerd.

Beoogd effect
Met het herziende Energieprogramma zetten we in op de continuïteit van de energietransitie naar het gebruik van schone en duurzame energiebronnen en -dragers zoals zon, wind, groene gassen, restwarmte, geothermie, aquathermie, etc. Daarbij houden we vast aan de vijf sectoren; elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, mobiliteit en landbouw. Daarmee levert Moerdijk zijn bijdrage aan de landelijke en regionale doelstellingen voor de energietransitie: Een klimaatneutraal energiesysteem in Nederland in het jaar 2050. We doen dit aan de hand van onze leidende principes en in samenwerking met de lokale gemeenschap.

Argumenten

1.1 Vele en snelle veranderingen nopen tot bijsturen.
De gemeente Moerdijk heeft de ambitie om een evenredige bijdrage te leveren aan de landelijke doelstelling om in 2030 55% minder CO_2 uit te stoten dan in 1990 en in 2050 klimaatneutraal te zijn. Het Energieprogramma heeft herziening nodig vanwege de vele en snelle veranderingen opgetreden in de wereld van de energietransitie. Zo gaat de elektrificatie veel sneller dan verwacht met grote problemen op het elektriciteitsnet tot gevolg. Maar ook de impact die de energietransitie komende decennia heeft op onze leefomgeving maakt dat we het energieprogramma moesten herijken. Daarnaast krijgt de gemeente door Rijksbeleid en nieuwe wetgeving een steeds prominentere rol in (de uitvoering van) de energietransitie.

1.2 De focus is veranderd van sturing op opwek naar sturing op het energiesysteem.
Naar analogie van het RPE is ook voor de gemeente Moerdijk in het nieuwe Energieprogramma meer aandacht voor de visie op het gehele toekomstige energiesysteem. De opwek van duurzame energie blijft hier onderdeel van. Maar de sturing op de afname en mix van in te zetten energiebronnen en -dragers is belangrijker geworden, onder andere ingegeven door netcongestie.
Dit vraagt om een verschuiving van een centraal energiesysteem naar een energiesysteem dat decentraal gestuurd wordt. Het meer in balans brengen van lokale opwek, opslag en verbruik van elektriciteit is noodzakelijk om netcongestie en enorme investeringen in het elektriciteitsnet tegen te gaan. Ook biedt het kansen om meer zelfvoorzienend te worden, bijvoorbeeld door het creëren van energiehubs op bedrijventerreinen of in woonwijken.
De inzet van andere energiedragers en -bronnen (restwarmte van industrie, geothermie, waterstof, etc.) waar mogelijk ontlast het energiesysteem. Om een zo efficiënt mogelijke energiemix te creëren is meer sturing en een actieve rol nodig vanuit de gemeente.

1.3 Grote uitdagingen liggen voor ons; aangescherpte leidende principes geven sturing.
Het Energieprogramma richt zich op verschillende belangrijke uitdagingen die we zien op de weg naar een robuust en toekomstgericht lokaal energiesysteem. Eén van de meest urgente uitdagingen is de netcongestie. Vraag en aanbod van energie is nu niet optimaal op elkaar afgestemd waardoor het elektriciteitsnet piept en kraakt.
Om sturing te kunnen geven aan deze uitdagingen hebben we de leidende principes in het Energieprogramma aangescherpt. In lokaal en regionaal verband werken we daarom aan een CO_2-neutraal en betrouwbaar energiesysteem, zodat we kunnen rekenen op een duurzame energievoorziening. Een belangrijke uitdaging daarbij is het borgen van betaalbaarheid voor inwoners, zodat de energietransitie voor iedereen haalbaar blijft. Het Rijk heeft een belangrijke rol om deze betaalbaarheid te garanderen.

Daarnaast is het vinden van geschikte locaties voor energie-infrastructuur een complexe opgave, waarbij rekening gehouden moet worden met zowel ruimtelijke als maatschappelijke aspecten. Een belangrijke constatering is dat de relatie tussen het energiesysteem en de ruimtelijke inrichting meer nadruk verdient. We introduceren daarom het leidende principe dat we zorgen voor een leefbare omgeving door integraal keuzes te maken en slim te combineren. Energie wordt zo mede-sturend naast bijvoorbeeld water en bodem.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Werken aan klimaatneutraliteit is meer dan energiebeleid
De klimaatdoelen gaan verder dan het thema energie. Immers het klimaatneutraal maken van onze omgeving vergt ook inzet op terreinen als circulaire economie of voedsel. Gezien de omvang van de opgave van de energietransitie en de rol die we daarin als gemeente hebben (gekregen) is het echter logisch om hiervoor een apart programma op te stellen. Uiteraard worden waar mogelijk de dwarsverbanden gelegd en koppelkansen met andere beleidsthema's benut. Denk hierbij aan de integrale aanpak van de openbare ruimte en het verzwaren van het elektriciteitsnet. Of het benutten van kansen die ontstaan in de Powerport Moerdijk.
We hebben hier overigens ook al rekening mee gehouden bij het opstellen van het Energieprogramma. Dit hebben we samen met de meest betrokken professionele stakeholders gedaan, zoals Enexis, ZLTO, VNO-NCW en Woonkwartier.

1.2 Afhankelijkheid van Rijk
We zijn voor de uitvoering van het energieprogramma deels afhankelijk van Rijksbeleid en -middelen. Een gewijzigd landelijk politiek klimaat kan zorgen voor aanpassing van de ambities en doelstellingen en/of planningen.

1.3 Concrete tussentijds meetbare beleidsdoelen
De voortgang van het Energieprogramma is moeilijk te monitoren omdat informatie over CO_2-uitstoot vaak moeilijk lokaal te maken is. Deze informatie geeft daarom een weinig informatief beeld. Belangrijker is het daarom om te monitoren op deelonderwerpen, bijvoorbeeld voor de uitvoering van onze doelstellingen op gebouwde omgeving door te kijken naar het gas- en elektriciteitsverbruik of aantal gasaansluitingen om zicht te krijgen op de voortgang. Tevens monitort de gemeente sinds 2024 de directe CO_2-uitstoot van de eigen ambtelijke organisatie. In 2025 gaan we ook werken aan inzicht in onze indirecte uitstoot en kansen om deze uitstoot te reduceren.

Middelen
Financiële middelen
Het Energieprogramma wordt uitgevoerd vanuit bestaande beleidsbudgetten.

Vanuit het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld om extra capaciteit aan te nemen ten behoeve van de uitvoering te geven aan het klimaatakkoord. Deze middelen worden ingezet op onder meer extra capaciteit voor het cluster Energie en bi de uitvoering van het beleid.

Communicatie
Over het vastgestelde Energieprogramma zal worden gecommuniceerd via de gebruikelijke gemeentelijke kanalen.

Vervolg
We gaan samen met de onze stakeholders uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda. Over 5 jaar, of zo nodig eerder, zal wederom een actualisatie van dit energieprogramma plaatsvinden.

Bijlagen
Bijlage 1 – Energieprogramma Moerdijk inclusief uitvoeringsagenda 2025-2029
Bijlage 2 – Herijkte leidende principes

Mocht u vragen hebben over dit voorstel, dan kunt u contact opnemen met de griffier via telefoonnummer 0168-366764 of e-mail griffie@moerdijk.nl.

Zevenbergen, 11 maart 2025
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

S. Elseman
gemeentesecretaris

A.M.J. Dingemans MEd
loco-burgemeester

RAADSBESLUIT

Raadsvergadering van 16 april 2025

De raad van de gemeente Moerdijk,
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 11 maart 2025

overwegende dat:
- De gemeente Moerdijk de ambitie heeft om een evenredige bijdrage te leveren aan de landelijke doelstelling om in 2030 55% minder CO_2 uit te stoten dan in 1990 en in 2050 klimaatneutraal te zijn.
- De elektrificatie van ons energiesysteem sneller gaat dan verwacht. Waardoor meer sturing nodig is op een lokaal energiesysteem dat in balans is (opwek, gebruik en opslag).
- De gemeentelijke rol in de energietransitie groter is geworden door nieuw Rijksbeleid en wetgeving
- De impact van de energietransitie op de leefomgeving van onze inwoners komende jaren sterk toeneemt.
- Concrete en scherp geformuleerde leidende principes helpen om de energietransitie in goede banen te leiden.

gelet op:
- De nieuwe Rijkswetgeving die afgelopen jaren is geïntroduceerd of er nog aankomt, zoals de Klimaatwet, de Energiewet en de Wet Gemeentelijk Instrumentarium Warmtetransitie.
- Het reeds voor consultatie aan de gemeenteraad voorgelegde Regionaal Plan Energiesysteem - West-Brabant in Balans.

BESLUIT
Het Energieprogramma Moerdijk, inclusief uitvoeringsagenda 2025-2029, vast te stellen.

Vastgesteld in de raadsvergadering d.d. 16 april 2025,

de griffier,

H.M. Vonk-Schenkel

de voorzitter,

A.J. Moerkerke